

Q&A - novela zákona o státní službě

Proč novelu děláme?

Plníme programové prohlášení vlády, že upravíme služební zákon tak, aby **úřady fungovaly efektivněji, byly otevřené a posilovaly svou kompetenci**. Státní služba bude kvalitní a efektivní službou veřejnosti, schopná pružně reagovat na aktuální trendy i flexibilně přijímat zaměstnance.

Co hlavního novela přinese?

Novelou docílíme snížení byrokracie a modernějšího fungování úřadů, ale např. také dílčích úspor v rozpočtu úřadů. Zavádíme koncepční vedení státní služby, docílíme méně papírování, zjednodušíme administrativu, posílíme nezávislost státní správy, omezíme tzv. resortismus, zajistíme rychlejší a pružnější rozhodování i snazší vymáhání odpovědnosti u představených.

Pamatuje novela i na podporu zvyšování profesionality úředníků?

Novela zavádí kariéerní řád státní služby, tedy zcela nový systém služebního označení řadových státních zaměstnanců. Na rozdíl od dosavadní úpravy bude v maximální míře zohledněna náročnost a kvalita vykonávaných činností. Kromě základního služebního označení náležejícího státnímu zaměstnanci automaticky mu bude možné při nadstandardním výkonu služby přiznat některé z mimořádných služebních označení a zvýšit mu tak služební status.

Nebude změna znamenat další náklady?

Naopak, celkově dojde k úsporám rozpočtu státu zejména kvůli snížení nákladů na odbytné z dnešního maximálního 12násobku na maximální 7násobek platu a kvůli prodloužení doby trvání služebního poměru nutné pro vznik nároku na odbytné. Sníží se i náklady na zaměstnance zařazené mimo výkon služby z organizačních důvodů, a to zkrácením doby zařazení z 6 na 3 měsíce.

Úspory budou u jednotlivých úřadů rozdílné. Hrubý odhad úspor je v řádech desítek milionů korun.

Nedojde k ohrožení nezávislosti a nestrannosti úředníků?

V žádném případě. Nezávislost a nestrannost úředníků zůstane zajištěna. Úředníci se stále budou moci proti rozhodnutí služebního orgánu bránit podáním odvolání nebo stížností. Naopak dochází k posílení státní správy. Nově bude zřízena **nezávislá služební komise** jmenovaná vládou. Ta bude rozhodovat u skupiny vysokých státních úředníků o námitkách proti služebnímu hodnocení a ve věcech porušení služební etiky a služebních povinností. Komise bude složena z nestranných externistů mimo státní službu.

Novela také posílí nezávislost státních tajemníků, které nově místo vlády **jmenuje a odvolává nejvyšší státní tajemník** po dohodě s příslušným ministrem.

Proč by neměla být sekce pro státní službu nadále pod Ministerstvem vnitra?

Sekce pro státní službu se nově přesune pod Úřad vlády, nejvyšší státní tajemník bude podřízený předsedovi vlády, a ne ministrovi vnitra. Tím se mj. odstraní faktická podřízenost několika lidem najednou (premiér a ministr vnitra) a posílí se nadresortní postavení sekce pro státní službu.

Státní správa je zakonzervovaná a chybí v ní odborníci, co s tím budete dělat?

Pokračujeme v trendu větší otevřenosti státní služby. Reagujeme tím na požadavky uchazečů o práci ve státní správě a reflektujeme také současnou situaci na trhu práce. Zavádíme proto možnost pružnějšího přijímání zaměstnanců. V případech, kdy to bude přínosné, odstraníme striktní požadavek vyžadovat vysokoškolské vzdělání. Tím zajistíme snazší najímání expertů z praxe. Minimální vzdělání

bude středoškolské s maturitou. Zásadní tak nebude jen formální vzdělání, ale i dosavadní praxe a pracovní zkušenosti uchazeče.

Odborníky od vstupu do státní služby často odrazuje povinnost složit úřednickou zkoušku. Co s tím?

Úřednická zkouška ověřuje, zda má státní zaměstnanec potřebné znalosti zásadních oblastí veřejné správy a potřebné znalosti a dovednosti v oboru, resp. činnostech, které vykonává. Precizujeme však systém vzdělávání státního zaměstnance, včetně systému přípravy na úřednickou zkoušku a podmínek pro čerpání studijního volna. Státní zaměstnanci budou mít k dispozici učební texty poskytující systematické a strukturované informace potřebné pro vykonání obecné části úřednické zkoušky a budou mít nárok na absolvování přípravy na úřednickou zkoušku. Skládání úřednické zkoušky bude efektivnější a pružnější. **Obecná a zvláštní část úřednické zkoušky budou oddělené a bude možné je opakovat zvlášť.**

Co řeknete na argument, že si vysocí úředníci mohou dělat co chtějí a stále mají své místo jisté?

Po přijetí novely bude představený odvolán za jasně stanovených pravidel v případě jeho **podprůměrného manažerského výkonu**. **pro** A také bude odvolán po druhém napomenutí za porušení služebních povinností během 12 měsíců. Možnost bránit se u nadřízeného služebního orgánu zůstává zachována.

Jak budete řešit resortismus, kdy si jednotlivá ministerstva jedou tzv. na sebe?

Nešvar resortismu výrazně omezíme. Umožníme pružnější přecházení státních zaměstnanců mezi služebními úřady a umožníme pružnější překládání zaměstnanců na jiné pozice i v jiných resortech. **Na základě příkazu to bude nově možné na 60 dnů v jakémkoli oboru služby i do vyšší platové třídy, se souhlasem pak až na rok** (dosud je možné se souhlasem prodloužit jen o 60 dní). Nadresortní postavení získá rovněž sekce pro státní službu, jež bude delimitována do Úřadu vlády.

Jak zajistíte, aby úřady byly ochotné přechod mezi služebními úřady umožňovat?

Nastavíme parametry umožňující při přechodu větší flexibilitu. Předně odstraníme bariéru danou tím, že přechod bez výběrového řízení je umožněn pouze v daném resortu. Hlavní ovšem bude, že zaměstnanec, který přejde do jiného úřadu, bude možné stanovit 3měsíční osvědčovací (zkušební) dobu, během které půjde zařazení, jmenování či převedení bez udání důvodu zrušit a zařadit zaměstnance mimo výkon služby.

Proč raději neřešíte, že státní služba je zavalena papíry jako za Rakouska-Uherska?

Zbytečné papírování si uvědomujeme a víme, že do 21. století nepatří. Odstraňujeme rozhodování ve věcech služby ve všech případech, kdy je nadbytečné a zbytečně časově a administrativně zatěžující. Díky novele upravíme informační systém o státní službě a zavedeme nově možnost doručovat písemnosti ve věcech služby prostřednictvím elektronické pošty nebo k tomu určeného elektronického nástroje místo listinné podoby.

Snížení byrokracie je hezké heslo, ale jak k němu dojde konkrétně?

Snížení byrokracie myslíme vážně. Přicházíme s konkrétními kroky, které ho přinesou.

- **Odstraňujeme rozhodování** ve věcech služby ve všech případech, kdy je nadbytečné a zbytečně časově a administrativně zatěžující.
- **Vláda bude schvalovat pouze zásadní změny systemizace.** Naopak změny, které nemění celkový počet míst, bude schvalovat resort vnitra, resp. od r. 2026 Úřad vlády v dohodě s Ministerstvem financí. V rámci schválené roční systemizace půjde dělat operativněji rozpočtově neutrální změny bez náročné vládní procedury. Reakce úřadů na personální potřeby proto bude pružnější.

- **Dojde k odstranění povinnosti provádět pravidelné služební hodnocení, které v jeho současném pojetí představuje pro úřady zbytečnou administrativní zátěž.** Následná hodnocení budou jen na základě požadavku zaměstnance nebo z iniciativy představeného.

Státní úředník je dnes i při závažném porušení povinností těžko postižitelný. Změníte to?

Ano, dnešní kárný proces je odborně, procesně a časově poměrně náročný, sankce nepřichází v bezprostřední časové souvislosti se spácháním kárného provinění. Úpravu proto podstatně zjednodušíme. Místo kárných komisí bude rozhodovat přímo služební orgán. Za porušení služebních povinností bude služební orgán ukládat napomenutí, u závažného porušení rozhodne o skončení služebního poměru v době 2 měsíců a v případě zvláště závažného porušení o okamžitém skončení služebního poměru. Zaměstnanec se proti rozhodnutím může bránit u nadřízeného služebního orgánu.

Zabýváte se nějak situací, že si vedoucí úředníci tzv. „nesednou“ s novým vedením?

Pokud bude souhlasit ministr, může se vyšší představený dohodnout se služebním orgánem na odchodu ze služby s kompenzací 6násobku platu. **Změna usnadní dobrovolný a vzájemně dohodnutý odchod manažerů**, např. právě v případě, že nebudou chtít sloužit pod novým vedením.